DRUMUL BISERICILOR MEDIEVALE
KÖZÉPKORI TEMPLOMOK ÚTJA

KRASZNACÉGÉNY

református templom

Biserica reformată din ȚEGHEA

Krasznacégény Nagykárolytól délkeletre, Királydaróc és Krasznamihályfalva között fekvő aprócska település, amelynek első írásos említése 1279-ből való a „Comes Petrus, filius Chepani, homo noster nobilis de Chegen” szövegben. 1332-ben a pápai tizedjegyzékben jelenik meg ismét. Előnevét a falun átfolyó Kraszna patakról kapta. Közigazgatásilag korábban Közép-Szolnok illetve Szilágy vármegyéhez tartozott, ma Szatmár megye része.

Țeghea este o așezare mică situată la sud-est de Carei, între Dorolț și Mihăieni. Prima sa atestare scrisă se regăsește în textul „Comes Petrus, filius Chepani, homo noster nobilis de Chegen” din 1279, apoi, o găsim din nou în registrul de dijmă papală din 1332. Localitatea și-a primit prenumele de la pârâul Crasna. Din punct de vedere administrativ, anterior a aparținut comitatelor Solnocul de Mijloc, respectiv Sălaj, astăzi este parte a județului Satu Mare. În cursul Evului Mediu, printre moșierii așezării îi găsim pe episcopii ardeleni, pe Gheorghe Martinuzii, pe membrii familiei Csáky, pe voievodul Bertalan Drágffy, pe principii Ștefan Báthori, Gabriel Bethlen și Francisc Rákoczi al II-lea, care l-a avut în posesie ca sat aparținând domeniului de la Tășnad.

Țeghea is a little village located south-eastward to Carei, between Craidorolț and Mihăieni and it was mentioned for the first time in 1279 in the following written text: “Comes Petrus, filius Chepani, homo noster nobilis de Chegen” then later, it was probably listed in the record of the Papal Tithe of 1332. It was named after the Crasna (Kraszna) stream.

A középkor óta a település birtokosai között találjuk az erdélyi püspököket, Fráter Györgyöt, a Csákyakat, Drágffy Bertalan vajdát, Báthori Istvánt, Bethlen Gábort és II. Rákóczi Ferencet is, aki a tasnádi uradalom falujaként birtokolta.

A XVII. század elején virágzó református egyházközsége lehetett, Bethlen Gábor fejedelem dézsmája egy részét az ottani papnak adta. A háborúk okozta gyakori pusztítások nyomán lakossága a XVII-XVIII. századok fordulójára nagymértékben leapadt, majd az 1750-es évektől lassú gyarapodásnak indult, ám továbbra is aránylag kis településnek számított. A 18. században a helyi Balog család volt az egyház legfőbb támogatója, tagjai költségén renoválták több ízben is a templomot, ők készíttették el harangját, bútorzatát és adományoztak neki Úrasztali felszerelési tárgyakat.

La începutul secolului al XVII-lea aici exista deja o comunitate reformată înfloritoare, deoarece principele Gabriel Bethlen i-a dat parohului local o parte din dijmă. La cumpăna secolelor XVII–XVIII., în urma distrugerilor repetate cauzate de războaie, populaţia sa s-a redus în mare măsură, apoi a început să sporească încet după anii 1750, însă a continuat să fie socotită o aşezare relativ mică.

From administrational point of view, earlier it was the part of Solnocul de Mijloc and Sălaj counties, but today belongs to Satu Mare county. Since the medieval times, it was owned by the Bishop of Transylvania, György Fráter, the Csáky family, Voivode Bertalan Drágffy, István Báthori, Gábor Bethlen and Francis II Rákóczi, who owned it as part of the Tăşnad domaine.

At the beginning of the 17th century, it probably had a flourishing congregation, because Prince Gabriel Bethlen donated a part of the tithe to the clergyman of Ţeghea. At the turn of the 17th and 18th centuries, because of the several destructions caused by the wars, its population had seriously decreased, then in the 1750s started to slowly increase, but it was still considered to be a small village.

In the 18th century the Balog family was its main patron, the church was renovated several times on their expenses, the church bells were cast by them, and the family also donated the furniture and the liturgical objects. Today, Ţeghea is a pertaining church of the Reformed Church of Mihăileni.

Krasznacégény napjainkban Krasznamihályfalvához tartozik, az ottani református egyházközség szórványgyülekezete. A keletelt, egyhajós krasznacégényi templom építésének idejét a korábbi szakirodalom a XIII. századra tette, ezt a legfrissebb kutatások nem igazolták.

A jelenlegi tornyot a XX. század közepén építtette a cégényi gyülekezet, azelőtt csak annak alsó része volt falazott, a fölötte emelkedő faszerkezet deszkafalú volt, ezt megelőzően pedig harangláb állt a déli homlokzat előtt.

A téglából épült templom részben őrzi középkori állapotát. Eredeti rézsűs ablakai közt van szegmensíves, enyhén csúcsíves és félköríves záródású is, kőkeretei valószínűleg soha nem voltak. Egykori nyugati kapuját vélhetően a torony felöli bejárat kialakításakor befalazták illetve egy új ajtót is nyitottak a déli oldalon.

În secolul al XVIII-lea, familia Balog a fost cea mai importantă susținătoare a bisericii, pe cheltuiala membrilor săi a fost renovată în mai multe rânduri. Ei i-au comandat clopotul, mobilierul și au donat obiecte necesare dotării mesei Domnului. În zilele noastre, Țeghea aparține de Mihăieni, fiind filie a parohiei reformate de acolo.

Literatura de specialitate datează clădirea în secolul al XIII-lea. Faptul că preotul din Țeghea apare în registrele de dijmă papală din 1332, atestă în mod indirect existența aici a unei biserici la acel moment. Turnul actual a fost ridicat la mijlocul secolului al XX-lea.

The church of Țeghea is oriented toward east, it has got only one aisle and it was considered to be built in the 13th century, but the most recent researches could not prove this.

The existing tower was built by the congregation in the 20th century, previously only its lower part was walled and the upper part was hoarded timberwork, and before that a belfry was built in the front of the southern facade.

The church made of brick partly retained its medieval style. Among its original windows, there were segmental arched, slightly lanceted and round arched windows, and it probably had not got any stone framed windows. Its former western door was probably walled up when the entrance on the tower's side was built, and also a new door was cut on the southern side.

Până atunci doar parterul era zidit, structura de lemn ce se ridica deasupra lui avea pereți din scândură, iar mai devreme, în fața laturii sudice stătea o clopotniță. Biserica construită din cărămidă își păstrează în mare parte înfățișarea dobândită în Evul mediu. Printre ferestrele originale cu ambrazuri oblice unele sunt cu închidere în segment de arc, altele ușor ogivale sau semicirculare și probabil nu a avut niciodată ancadramente de piatră.

Portalul apusean original a fost probabil zidit la realizarea accesului actual dinspre turn, respectiv a fost deschisă și un nou acces pe latura sudică. Corul cu închidere dreaptă, cu contraforții demolați, este separat de corpul navei de un arc triumfal ogival.

A hajótesttől a támpilléreitől megfosztott, egyenes záródású szentélyt csúcsíves diadalív választja el. Középkori elemei közül a boltozatnak már csak lenyomatai láthatók, s újabban került elő északi oldalán a sekrestye kapuja és egy kis szentségtartó, a délin pedig egy ülőfülke és egy másik apró fülke.

A 2014-ben zajlott régészeti kutatások megállapították, hogy a ma álló épület legalább három fázisban épült, jelenlegi formájában pedig leginkább a XV. századra datálható. Az első azonosított építési fázisnak a mainál rövidebb, de azonos szélességű szentélyét még támpillér és sekrestye nélkül emelték. Ám ezt megelőzően is állhatott itt templom, amire abból lehetett következtetni, hogy a körülötte létesített temető sírjainak némelyikére ráépült ez a szentélyalapozás.

A műemléktemplom teljes körű helyreállítása nemrég fejeződött be, ennek során új, kazettás mennyezetet kapott és bemutatásra kerültek a feltárt középkori elemei. Belsejében kiállítás ismerteti a lassan elapadó egyházközség múltját, templomának történetét.

Printre elementele medievale se mai păstrează doar amprentele bolții corului, iar recent au fost identificate pe peretele nordic ușa sacristiei și o mică nișă pentru sacramente, iar pe peretele sudic, o sedilie și o altă nișă mică.

Cercetările arheologice desfășurate în 2014 au stabilit că edificiul a fost ridicat în cel puțin trei etape, iar în forma sa actuală, el poate fi datat cel mai probabil în secolul al XV-lea. Corul din prima etapă identificată, a fost mai scurt dar la fel de lat ca cel de astăzi, și a fost ridicat fără contraforți și sacristie. Cercetările nu au reușit să identifice navele aferente diferitelor faze ale corului, însă se presupune că și ea a fost ridicată în cel puțin două etape distincte. Reabilitarea integrală a clădirii s-a încheiat în 2014, ea dobândind cu această ocazie un nou tavan casetat iar detaliile sale medievale descoperite au fost puse în valoare. O expoziție permanentă organizată în spațiul care și-a pierdut enoriașii, este menită să ofere vizitatorilor informații legate de istoria locală și a bisericii.

The body of the church and the apse ending in a straight line and lacking buttresses are separated by a lancet arched chancel arch. Among its medieval elements only the print of the vault can be seen, and the gate of the sacristy on the northern and a little tabernacle side, and a sedilia and another small niche on the southern side were recently discovered.

The archaeological excavations of 2014 found out that the still existing building was built at least in three phases, and according to its present form, it can be dated back to the 15th century.

The apse built in the first building phrase was shorter than the present one, but it had the same width, and it was erected without a buttress or sacristy. However, even before this, there might have been another church, proved by the fact that the founding of the apse was built on some of the graves of the cemetery established here. The restoration of this monument was recently finished, and during this process, it got a new coffered ceiling and the excavated medieval elements had been exhibited. Inside, there is an exhibition presenting the history of slowly disappearing congregation and their church.

DRUMUL BISERICILOR MEDIEVALE
KÖZÉPKORI TEMPLOMOK ÚTJA

Traseu turistic printre monumente istorice din regiunea Partium
Partiumi örökségtúra

Tiszántúli Református Egyházkerület

Királyhágómelléki Református Egyházkerület

SZSZBMFU.HU

DRUMUL BISERICILOR MEDIEVALE

Circuitul bisericilor medievale prezintă moștenirea culturală și religioasă a unei regiuni, ce se compune din nord-estul Ungariei, Transcarpatia și partea nord-vestică a României.

Acest circuit turistic tematic a cunoscut în ultima perioadă o dezvoltare dinamică, devenind astăzi unul dintre cele mai importante circuite tematice din Bazinul Carpatic. Circuitul bisericilor medievale este diversificat prin rute tematice, care leagă cele mai spectaculoase elemente de patrimoniu cultural din zonele Tisei Superioare, Nyírség și nord-vestul României. Aceste tururi ale moștenirii sunt de fapt rute turistice care oferă șprijin pentru descoperirea valorilor de aleasă frumusețe, naturale și construite din nord-estul Bazinului Carpatic. Ele sunt totodată rute de pelerinaj cultural printre relicvele trecutului, relictele naturii, locuri memoriale ale istoriei și literaturii, biserici, cetăți și castele medievale sau edificii ale arhitecturii populare. Unele se pot parcurge într-o singură zi, dar există și rute cu durata a trei-patru zile. Parcurgerea acestora este

KÖZÉPKORI TEMPLOMOK ÚTJA

A Középkori templomok útja Északkelet-Magyarország, Kárpátalja, valamint a Partium északi részének középkori egyházi és kulturális örökségét mutatja be.

A Középkori templomok útját örökségtúrák szegélyezik, amelyek a Felső-Tisza-vidék, a Nyírség, és a Partium leglátványosabb kulturális örökségeit fűzik láncra. Az örökségtúrák olyan túraútvonalak amelyek segítséget nyújtanak a természet és az ember által teremtett káprázatos szépségű értékek felfedezéséhez a Kárpát-medence északkeleti részén. Az örökségtúrák egyfajta kulturális zarándokutak a múlt relikviái, a természet reliktumai, a történelem emlékhelyein át, középkori templomok, várak, kastélyok, irodalmi emlékhelyek és a népi építészet emlékei között. Vannak örökségtúrák, amelyek egynapi járóföldre vannak, de akad olyan is, amelynek bejárása akár három-négy napon át tart. Bejárásukat autóval, busszal de leginkább kerékpárral ajánljuk. Keressen, kövessen bennünket, csatlakozzon hozzánk és mi segítünk megtervezni, megszervezni és feledhetetlenné tenni az Ön örökségtúráját.

Informații suplimentare:
További információk:
www.templomut.hu
www.temple-tour.eu
https://www.facebook.com/kozepkoritemplomokutja
https://www.youtube.com/user/templomut

RO
HU
EN

Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013

Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013

Europai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap
Uniunea Europeană
Fondul European de Dezvoltare Regională

Conținutul acestei publicații nu reflectă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.
Jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.